

Läpäiseekö hallitusohjelma ilmastotestin?

Korvaamaton-kampanjan järjestöt tulevat arvioimaan hallitusohjelman ilmastouskottavuutta erityisesti seuraavien kriteerien kautta:

1. Fossiilisista polttoaineista, ml. turve, vapautuminen reilusti ja kestävästi
2. Hiilivarastojen suojeleminen ja -nielujen kasvattaminen
3. Julkisten rahavirtojen kääntäminen ongelmista ratkaisuihin
4. Yleinen johdonmukaisuus 1,5°C tavoitteen kanssa

Seuraavassa kutakin kriteeriä on avattu tarkemmin.

1. Fossiilisista polttoaineista, ml. turve, vapautuminen reilusti ja kestävästi

Uskottavan hallitusohjelman tulee sisältää:

- Aikataulu turpeen, öljyn ja maakaasun käytöstä luopumiselle.
- Hallinnolliset sektorirajat ylittävä ohjelma, jonka puitteissa luvitus, normit ja taloudelliset ohjauskeinot saadaan hallituskauden aikana kohdilleen niin, että maaliin päästään 2030-luvulla.
- Välittömät toimet tukijärjestelmän uudistamiseksi (ks. kohta 3).

Perustelut:

Kolme neljäsosaa Suomen ilmastopäästöistä tulee öljyn, kivihiilen, turpeen ja maakaasun käytöstä. Kivihiilen poltto Suomessa on jo kielletty, kymmenen vuoden siirtymäajalla, mutta muiden osalta päätökset ja suunnitelmat puuttuvat - joskaan ei kauaa, jos hallitusohjelmaa neuvottelevat puolueet pitävät vaalilupauksensa.

Ilmasto oli yksi SDP:n [vaalikärjistä](#) ja mukana oli "selkeä suunnitelma fossiilisista polttoaineista ja turpeen energiakäytöstä luopumiseksi". Ilmastomarssissa lokakuussa 2018 [Antti Rinne linjasi](#), että fossiilisista polttoaineista tulisi luopua 2035 mennessä.

Muista tulevista hallituspuolueista myös [vihreät](#), [vasemmisto](#) ja [RKP](#) ovat linjanneet aikatauluja fossiilisista luopumiselle. Keskustalla linjauksia on ollut [niukemmin](#), joskin Matti Vanhanen [lupasi em. ilmastomarssissa](#) puolueensa tavoittelevan fossiilisista luopumista 2030 mennessä.

Kysymykseen siitä, pitäisikö ilmastopäästöiltään kivihiiltäkin pahemman turpeen energiakäyttö kieltää samassa aikataulussa kivihiilen kanssa (eli 2029 mennessä), vastasivat SDP, vihreät ja vasemmisto [HS:n vaalitentissä 3.4.](#) "kyllä". RKP:n kanta asiassa on heilunut, sillä kyseisessä HS:n tentissä puheenjohtaja vasta "ei", mutta ilmastomarssilla lokakuussa 2018 puolueen varapuheenjohtaja Anders Adlercreutz [peräänkuulutti](#) turpeesta luopumiselle samaa aikataulua kuin kivihiilelle. Keskusta on vastustanut turpeen

energiakäytön kieltoa - toisin kuin nuorisojärjestönsä Keskustanuoret, joka [vaatii](#) turpeen erillispoltton energiaksi kieltämistä samassa aikataulussa kivihiilen kanssa, eli 2029 mennessä.

Fossiilivapaa Suomi vuoteen 2035 mennessä on ollut yksi Korvaamaton-kampanjan ja suurten ilmastomarssien kärkitavoitteista. Sitovia aikarajoja fossiilisten polttoaineiden käytön lopettamiselle "reilusti ennen vuotta 2040" on [peräänkuuluttanut](#) myös mm.

Keskuskauppakamarin toimitusjohtaja Juho Romakkaniemi, uskoen, että etunojassa oleva kansallinen strategia on myös yritysten etu. Mallin siitä, miltä fossiilivapaa Suomi voisi näyttää käytännössä ja kuinka sinne päästään, on havainnollistanut muun muassa [Smart Energy Transition](#) -hanke.

Fossiilivapaa Suomi 2030-luvulla on saavutettavissa, mutta käytännössä vain yhden investointisyklin päässä. Siksi on tärkeää, että insentiivit saadaan johdonmukaisesti kohdilleen tällä hallituskaudella.

2. Hiilivarastojen suojeleminen ja -nielujen kasvattaminen

Uskottavan hallitusohjelman tulee sisältää:

- Keinot, joilla vähentää metsien hakkuita.
- Päätös soidensuojelun täydennysohjelman toteuttamisesta.
- Päätös lopettaa uusien soiden ojittaminen pelloksi tai turvetuotantoon.

Perustelut:

Vuonna 2018 Suomen [nettopäästöt kasvoivat](#). Tämä on suurelta osin seurausta metsien hakkuiden lisäämisestä, joka romahdutti maankäyttösektorin hiilinielun 30 prosentilla edellisvuoteen verrattuna. Olemme ilmaston näkökulmasta heikommassa tilanteessa kuin vuonna 2015.

Jotta Suomi voi tehdä osansa lämpenemisen rajoittamiseksi 1,5 asteeseen, on yhteiskuntamme muututtava hiilinegatiiviseksi, eli metsien, maaperän ja kosteikkojen on sidottava ilmasta reilusti enemmän hiiltä, kuin mitä energiantuotannosta ja teollisuudesta aiheutuu. Tämä edellyttää nielujen kasvattamista nykyisestä.

EU:n maankäyttösektorin päästöjä ja nieluja ohjaava LULUCF-asetus asettaa rajoitteita sille, kuinka paljon metsää voidaan hakata ilman, että sitä tarvitsee huomioida maankäyttösektorin tilinpidossa. Jos metsien nielu pienenee enemmän kuin asetus sallii, on Suomen löydettävä lisää päästövähennyksiä esimerkiksi liikenteestä tai asumisesta. Tällä hetkellä asetuksen mukainen metsien vertailutaso on tarkastuksen alla EU-komissiossa sekä Luonnonvarakeskuksessa, mutta [näyttää siltä että edes nykyhakuut eivät ole asetuksen mukaiset](#).

Tällä hetkellä soiden hiilivarastoa puretaan raivaamalla maita pelloksi, ojittamalla niitä energiaturpeen tuotantoon tai perkaamalla oja ja muokkaamalla maaperää avohakkuiden yhteydessä. Nämä toimet muuttavat turvemaan hiilivarastosta hiilen lähteeksi. Suojelemalla soita ja lopettamalla maaperän hiilivarastoja köyhdyttävä toiminta voidaan tehdä merkittävän luokan ilmastoteko.

Kaikki neuvotteluja käyvät puolueet ovat sitoutuneet ohjelmissaan sekä [kahdeksan puolueen yhteisessä linjauksessa](#) hiilinielujen vahvistamiseen. Puolueista vihreät on sitoutunut vähentämään metsien hakkuita ja [SDP, vasemmistoliitto ja vihreät](#) toteuttamaan soidensuojelun täydennysohjelman.

3. Julkisten rahavirtojen kääntäminen ongelmista ratkaisuihin

Uskottavan hallitusohjelman tulee sisältää:

- Päätös lopettaa fossiilisten polttoaineiden ja energian tuhlaukseen kannustavat tuet vuonna 2020 ja päätös lopettaa muut ympäristölle haitalliset tuet hallituskauden 2019–2023 aikana.
- Investointisuunnitelma, joka panostaa moninkertaisesti kevyeen ja julkiseen liikenteeseen.
- Vähintään 100 miljoonan euron vuosittainen lisärahoitus uusien luonnonsuojelualueiden hankintaan ja korvauksiin.
- Elinympäristöjen ennallistamisohjelma, jolla vähintään 140 miljoonan euron vuosittainen rahoitus.
- Tuki- ja verouudistus, joka ohjaa ruoantuotannon ja -kulutuksen kasvispainotteiseksi.
- Kansainvälisen ilmastorahoituksen nosto 200 miljoonaan euroon.

Vuonna 2019 Suomi käyttää arviolta [3,5 miljardia euroa ympäristölle haitallisiin tukiin](#). Fossiilisten polttoaineiden, kuten öljyn, maakaasun sekä turpeen käyttöön ja suureen energiankulutukseen kannustaviin energiaverotukiin käytetään 2,4 miljardia euroa. Jotta Suomen talous voi olla ilmastokestävä, on Suomen luovuttava kaikista ympäristölle haitallisista tuista ja ensitilassa lopetettava energiantuhlaukseen ja fossiilisten polttoaineiden käyttöön kannustavat tuet. Suomi on jo kansainvälisesti sitoutunut fossiilisten polttoaineiden tukien lopettamiseen ja on osa Friends of the Fossil Fuels Subsidy Reform -maaryhmää.

[Fingon Taloustutkimuksella teettämän kyselytutkimuksen](#) mukaan puolet suomalaisista on valmiita luopumaan ilmastolle haitallisista tuista seuraavan hallituskauden aikana.

Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen Etlan ja Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen VATT:n [tutkimuksen tulokset](#) tukevat johtopäätöstä, että energiaverojen palautukset eivät ole parantaneet yritysten taloudellisia tuloksia, työllisyyttä tai energiatehokkuutta ja niistä voitaisiin luopua. Sekä [VATT:n](#) että [Työ- ja elinkeinoministeriön](#) mukaan myös päästökauppakompensaatiosta voitaisiin luopua.

Kaikki neuvotteluja käyvät puolueet, keskustaa lukuun ottamatta, [ovat valmiita](#) lopettamaan energiantuhlaukseen ja fossiilisen energian käyttöön kannustavat tuet tulevalla hallituskaudella. Keskusta, vihreät, vasemmistoliitto ja RKP ovat sitoutuneet päästökauppakompensaatiosta luopumiseen.

4. Yleinen johdonmukaisuus 1,5°C tavoitteen kanssa

Kestävän ja hiilivapaan Suomen rakentaminen edellyttää johdonmukaista ohjausta kaikilla sektoreilla ja toimialoilla. Siksi on olennaista, että edellä mainitun lisäksi hallitusohjelma myös mm.

- Sitoutuu päivittämään ilmastolain 1,5°C tavoitteen valossa ja linjaa kaikkia päästöjä koskevan polun: Suomen päästöjä vähennetään vuoteen 2030 mennessä vähintään 65 prosenttia vuoden 1990 tasosta. Tähän mennessä myös Suomen nettopäästöt ilmakehään ovat negatiiviset, eli hiilinielut koko on suurempi kuin jäljellä olevat päästöt.
- Luo ilmastokestävän valtion omistajaohjauspolitiikan, joka on linjassa 1,5°C tavoitteen kanssa ja vauhdittaa fossiilisten polttoaineiden alasajoa sekä hiilivarastojen ja -nielujen suojelua ja kasvattamista. Tämä on asia, jota kaikki hallitusneuvotteluissa mukana olevat [puolueet ovat ilmoittaneet kannattavansa](#).
- Ohjeistaa kaikkia hallinnonaloja johdonmukaisesti 1,5°C polulle, myös biodiversiteettitavoitteet huomioiden.

Korvaamaton-kampanjan "Ratkaisuja 1,5 asteen Suomelle" -vaalitavoitteet löytyvät kokonaisuudessaan [täältä](#).

Puolueiden ennen vaaleja antamat vastaukset järjestöjen yksityiskohtaisiin kysymyksiin tavoitteista ja keinoista löytyvät [täältä](#).